

Potulky po stopách Juraja Thurzu

Horné Považie Žilinského kraja
Frýdecko-Místecko Moravskoslezského kraja

Po stopách Juraja Thurzu

Lietava

- Zrúcanina hradu **Lietava**, v ktorom sa v roku 1567 narodil Juraj Thurzo.

Rajecké Teplice

- Svetoznáme kúpele v **Rajeckých Tepliciach**, ktoré v 16. storočí vlastnili majitelia lietavského panstva. V kúpeľoch sa počas panovania liečil aj Juraj Thurzo, ktorý dal upraviť okolie prameňov.

Bytča

- **Sobášny palác v Bytči**, národná kultúrna pamiatka v správe Považského múzea v Žiline. Významná renesančná pamiatka je súčasťou bytčianskeho zámockého areálu. Palác dal postaviť Juraj Thurzo pre svadobné hostiny svojich dcér.

- **Renesančná stavba Byčiansky zámok**, v minulosti hlavné sídlo Juraja Thurzu a archív rodiny Thurzovcov. Dnes v ňom sídli Štátny archív Bytči, ktorý uchováva vzácne historické písomnosti.

Žilina

- **Pamätná tabuľa osadená** v interiéri Evanjelického kostola v Žiline venovaná 350. výročiu Žilinskej synody.

Zoznam bibliografických odkazov

DVOŘÁK, Pavel. *Juraj Turzo: veľká kniha o uhorskom palatínovi.* Martin: Matica slovenská, 2012. ISBN 978-80-8128-043-6.

KOČIŠ, Jozef. *Bytčiansky zámok.* Martin: Osveta, 1974.

KOČIŠ, Jozef - KURUCÁROVÁ, Jana. *Palatín: Životné osudy Juraja Thurzu.* Žilina: GEORG. 2012. ISBN 978-80-89401-76-5.

Fotografie: Jozef Feiler a archív Krajskej knižnice v Žiline

Vydala Krajská knižnica v Žiline v spolupráci s Městskou knihovnou Frýdek-Místek, 2014.

Publikácia vydaná v rámci projektu Potulky - toučky po stopách osobností a zaujímavostí našich regiónov, kód projektu SK/FMP/15/024.

Tento mikroprojekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Fondu mikroprojektov spravovaného Trenčianskym samosprávnym krajom. „SPOLOČNE BEZ HRANÍC“

„Vive ut vivas - ži tak, aby si naozaj žil.“
krédo Juraja Thurzu (Dvořák, 2012, s. 59)

Juraj THURZO

šľachtic, krajinský hodnostár

* 2.9.1567 hrad Lietava
† 24.12.1616 Bytča

Juraj VII. Thurzo patril k najvýznamnejším magnátskym rodom v strednej Európe. Narodil sa 2.9.1567 na Lietavskom hrade. Po smrti otca Františka Thurzu sa v roku 1575 presťahoval spolu s matkou Katarínou Zrinyiovou a bratom Františkom na Bytčiansky zámok, ktorý sa stal hlavným sídlom bytčiansko-oravskej vetvy Thurzovcov na nasledujúce polstoročie. Ako 17-ročný mladík sa dostal na viedenský dvor rakúskeho arcikniežaťa Ernesta, ktorý bol panovníkovým bratom. Tu sa mu dostalo náležitej výchovy na úseku vojenstva a diplomacie. Doplnil si aj jazykové vedomosti. Okrem materinskej maďarčiny ovládal slovom aj pismom latinčinu, nemčinu a slovenčinu. Po smrti svojej matky v roku 1585 sa vrátil domov do Bytče. Jeho prvou manželkou bola Žofia Forgáčová. Ich manželstvo trvalo iba päť rokov, Žofia umrela pri pôrode v roku 1590 vo veku 32 rokov. Mali spolu dve dcéry, Zuzanu a Juditu a syna Františka, ktorý zomrel hneď po narodení. Jeho druhou manželkou bola od roku 1592 barónka Alžbeta Czoborová. V tomto manželstve sa narodilo päť dcér, ktoré sa dožili dospelého veku, Katarína, Helena, Mária, Anna, Barbora a syn Imrich (* 1598 - † 1621), ktorý sa stal dedičom Juraja Thurzu. Imrich zomrel náhle v roku 1621 ako 23-ročný. Úmrtím Imricha Thurzu v roku 1621 tento rod vymrel.

Juraj Thurzo v časoch nepokojov býval na Lietavskom alebo Oravskom hrade, venoval sa správe svojich rodových panstiev. Keď boli jeho majetky ohrozené, nechal poklady presunúť z Bytčianskeho zámku na bezpečný hrad Lietava. Spolu so šperkami tam uložil aj archív a celú svoju knižnicu. Práve tá si zasluhuje veľkú pozornosť – obsahovala viac ako 800 zväzkov kníh. Obsahovala diela, akými boli napr. Dejiny Perzie od Petra Bizara, História Rimanov od Alexandra Appianiho, História Ameriky od Jakuba LeMoyna, diela Sokratove a Aristotelove, knihy Erazma Rotterdamského, Homérova Odyssea, Ezopove Bájky, Münsterovu Kozmografiu, objemné Základy medicíny od Leonarda Fuchsa.

Juraj Thurzo patril medzi najbohatších a najplyvnejších veľmožov na prelome 16. a 17. storočia, zúčastnil sa na početných protitureckých výpravách a diplomatických rokovaní. Vrchol Thurzovej životnej kariéry znamenala jeho voľba za uhorského palatína v decembri 1609. Bol predstaviteľom protestantskej šľachty na Slovensku. Považovali ho za laickú hlavu evanjelickej cirkvi v Uhorsku. V Bytči založil evanjelické latinské gymnázium. Ako palatín v roku 1610 zvolal Žilinskú synodu, na ktorej bola vytvorená organizácia evanjelickej

cirkvi v Preddunajske. Jeho sídlo v Bytči prináležalo k významným kultúrnym strediskám na Slovensku.

Palatín Juraj Thurzo dal v Bytči postaviť Sobášny palác, ktorý je súčasťou zámockého areálu a patrí medzi najvýznamnejšie renesančné pamiatky v strednej Európe. Dokončený bol v roku 1601 a pravdepodobne ho stavali talianski majstri, ktorí pracovali i na Bytčianskom zámku. Stavba mala slúžiť predovšetkým

pre svadby jeho dcér. Dominantu tvorí portál s erbami Juraja Thurzu a jeho druhej manželky Alžbety Czoborovej a nápis vo voľnom preklade, že palác dal postaviť na slávu svojich dcér.

Palatín Juraj Thurzo by vo svojich aktivitách určite úspešne pokračoval, keby ho od roku 1612 nesušovali chronické choroby, na ktoré sa opakovane liečil v Rajeckých Tepliciach. Zomrel ako 49-ročný na Štedrý deň 24. decembra roku 1616. Juraj Thurzo je pochovaný na Oravskom hrade v krypte pod hradnou kaplnkou.

- Uhorský palatín Juraj Thurzo a Eliáš Láni - hlavné postavy Žilinskej synody v roku 1610, ktorá položila základy pre vytvorenie samostatnej cirkevnej organizácie evanjelikov na území dnešného Slovenska (portréty od akad. maliara Stana Lajdu).